

7 POHJOISMAISTA TARINAA

2009

norden

Seitsemän pohjoismaista tarinaa 2009

ANP 2010:718
© Pohjoismaiden ministerineuvosto, Kööpenhamina 2010

ISBN 978-92-893-2025-2

Toimittaja: Silje Bergum Kinsten
Toimitus: Karin Arvidsson, Michael Funch, Patrik Edman,
Jesper Schou-Knudsen, Mats Holmström, Louise Hagemann
Valokuvat: Silje Bergum Kinsten: s. 4. Johannes Jansson: s. 5, 8, 11, 13, 15, 25, 26,
27, 31, 32, 33, 36. Karen Beate Nøsterud: s. 7, 18, 19, 38. Magnus Fröderberg: s. 11,
25, 32. Greenland.com: s. 12. Lennart Perlenhem: s. 15, 16. Grete Kodi: s. 21, 22, 23
Nordic Development Fund: s. 28, 29. Sveinn Speight: s. 32. Karl R Lilliendahl: s. 35.
Islannin ympäristökeskus: s. 37.

Käännökset: Pia Leppälä, Marjatta Liljeström, Aija Myllymäki, Anna Skogster

Paino: Scanprint A/S, Danmark
Ulkoasu: Maria Lambert Design
Painos: 500

Painettu ympäristöä säästävälle paperille, joka täyttää pohjoismaisen
Joutsenmerkin kriteerit.
Julkaisua voi tilata osoitteesta www.norden.org/order. Muita julkaisuja
on osoitteessa www.norden.org/publikationer.

Printed in Denmark

Nordisk Ministerråd
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Puh. +45 3396 0200
Faksi +45 3396 0202

Nordisk Råd
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Puh. +45 3396 0400
Faksi +45 3311 1870

www.norden.org

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimpia alueellisia yhteistyömuotoja.
Yhteistyön perustana on maantieteellinen, historiallinen ja kulttuurinen
yhteenkuuluvuus, ja sen piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä
itsehallintoalueet Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä
osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön
tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja
arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan
asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

01 High Five – kulttuuripolitiikka uhmaa painovoimaa

02 Tasa-arvo ja ilmastonmuutos

03 Työttömyys kuriin pohjoismaisin ottein

04 Luja optimismi muuttaa luovuuden teräväksi liikeälyksi

05 Pohjoismaisia mausteita globaalissa ilmastotyössä

06 Nykyaikaisen pohjoismaisen yhteistyön uusia näkymiä

07 Pohjois-Atlantin ympäristön suojelu

7 pohjoismaista tarinaa

Yhteistyöministeri
Pohjoismaiden
ministerineuvostossa
2009
Katrín Jakobsdóttir

Pohjoismaiden
neuvoston
presidentti 2009
Sinikka Bohlin

Maailma on nyt yhtenäisempi kuin koskaan aiemmin. Edessä oleviin turvallisuuspolitiikan ja ilmastoalan sekä talouskriisin mukanaan tuomiin haasteisiin on tartuttava yhteisvoimin.

Pohjoismaat pyrkivät haasteiden pohjalta vaikuttamaan yhdessä ympäröivään maailmaan ja löytämään yhteisiä ratkaisuja rajat ylittäviin ongelmiin.

Pohjoismaisen yhteistyön vuoden 2009 tuloksia esittelevät seitsemän tarinaa ovat kaikki esimerkkejä Pohjoismaiden yhteisistä pyrkimyksistä edistää turvallisuutta ja kehitystä kaikilla aloilla yhteiskunnissamme ja ympäröivässä maailmassa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto ja Pohjoismaiden neuvosto ovat osaltaan edistäneet vuoropuhelua ja uusia ajattelutapoja käsitellessään turvallisuuskysymyksiä laaja-alaisesti vuoden 2009 aikana.

Sen konkreettisena tuloksena on käynnistetty kauan kaivatun riskikartan laatiminen Pohjois-Atlantin aluevesille. Yleisemmällä tasolla Norjan entinen ulkoministeri Thorvald Stoltenberg on laatinut ulkopoliittisen yhteistyön vahvistamista koskevan asiakirjan, joka toimii poliitikkojen ja muiden tahojen keskustelupohjana jatkossakin.

Pohjoismaat ovat osaltaan tuoneet tasa-arvonäkökulmaa ilmastokeskusteluun.

Perinteisissä sosiaalikeskusteluissa Pohjoismaat pyrkivät edistämään yhteiskuntien avoimuutta erityisesti liikkuvuuden parantamiseksi, osallistavien työmarkkinoiden vahvistamiseksi ja maiden välisen rajaesteiden poistamiseksi.

Olennaista on myös vaalia pohjoismaisten kielten ymmärtämistä. Pohjoismaiden ministerineuvosto järjestää muun muassa vuonna 2010 kampanjan tuodakseen esiin pohjoismaista kieliyhteistyötä, joka on keskeinen kysymys myös Pohjoismaiden neuvostossa.

Pohjoismaat pyrkivät edistämään pohjoismaisia arvoja ja tuotteita toteuttamalla kulttuuripanostuksia maailmalla ja tekemällä sekä alueellista että kansainvälistä yhteistyötä luovilla aloilla.

Kulttuuriyhteistyössä luovuutta edistetään elokuva-alalla ja muiden taidelajien parissa, mutta yhä enenevässä määrin myös yhdistämällä toisiinsa luovuus, innovaatiot, tutkimus ja elinkeinoelämä.

Tarinat todistavat elävästä, edistyksestä ja tulevaisuuteen tähtäävästä yhteistyöstä. Ne korostavat mahdollisuuksiamme kantaa kortemme kekoon kansainvälisessä yhteisössä, joka kaipaa rakentavaa ja ratkaisukeskeistä lähestymistapaa, joista Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston työ ovat esimerkkejä.

High Five – kulttuuripolitiikka uhmaa painovoimaa

Hanne Palmquist

Pohjoismaisen elokuva- ja televisio-rahaston uusi High Five -tukijärjestelmä on paljon muutakin kuin pelkkää matkarahaa pohjoismaiselle elokuvalle. Se kertoo eteenpäin pyrkivästä kulttuuriyhteistyöstä ja viiden pääministerin tahdosta uhmata alueellista painovoimaa.

Vaikka 27-vuotias kanadalaisnainen Susan Risser voi pahoin poistuessaan torontolaisesta elokuvateatterista viime vuoden syyskuussa, hän oli varma yhdestä asiasta: tanskalainen Valhalla Rising -elokuva oli outo ja rankka kokemus, mutta joka pennin väärti. Nuori elokuvaharrastaja ei kuitenkaan tiennyt juuri osallistuneensa Pohjoismaiden kulttuuriministerien kansainväliseen kyseluyritykseen, Kanadassa järjestettyyn High Five Toronto -hankkeeseen.

Toronto, paljon elokuvia nähnyt suurkaupunki, toimi kulttuuriministerien täsmäiskun näyttämönä Pohjoismaiden elokuva- ja televisiorahaston esitellessä uuden pohjoismaisten elokuvien levityksen tukijärjestelmän. Järjestelmän kautta kansainväliset levittäjät saivat käyttöönsä kokonaiset 1,5 miljoonaa Norjan kruunua.

– High Five käynnistettiin täysin konkreettisena aloitteena, jolla on kaksi tavoitetta: lisätä pohjoismaisten elokuvien kansainvälistä myyntiä ja sitä kautta oikeuksien omistajien tuloja sekä edistää pohjoismaisten elokuvien leviämistä laajemmalle kulttuurikentälle ja suuremman kansainvälisen yleisön iloksi, Pohjoismaisen elokuva- ja televisiorahaston johtaja Hanne Palmquist kertoo.

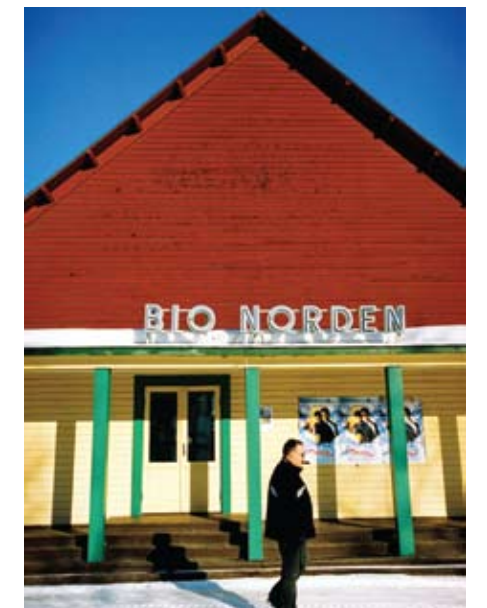
Tukijärjestelmää rahoitetaan Pohjoismaiden ministerineuvoston globalisatiora-
tiovaroista, ja se on konkreettinen tulos pääministereiden ilmaisemasta toiveesta

brändätä Pohjolaa ja pohjoismaista kulttuuria kansainvälisesti.

Tämän seurauksena Nicolas Winding Refnin modernin viikinkisaagan maailman ensi-ilta järjestettiin vuoden 2009 Toronton kansainvälisillä elokuvajuhlilla. Ja vaikka kanadalaisyleisö on tottunut laajaan tarjontaan, tämä oli jotain aivan uutta nuorelle elokuvaharrastajalle; Pohjoismaiden elokuvatuotanto ei totunnaiseen tapaan vedä elokuvasaleja täyteen Torontossa tai muuallakaan Pohjois-Amerikassa.

Voidaan kuitenkin päätellä, että pää- ja kulttuuriministerien päätöksellä profiloida Pohjolaa ja pohjoismaisia kulttuurituotteita maailmanlaajuisesti on ollut toivottu vaikutus. Ja että Susan Risserin elokuva-kokemus ei jää ainoaksi laatuaan.

– Palautteen perusteella tukimuoto ja Toronton valitseminen lanseerauskaupungiksi ovat antaneet hankkeelle paljon kansainvälistä painoarvoa. Pohjoismaisen elokuva- ja televisiorahasto suunnittelee sen vuoksi hankkeelle jatkoa, sillä

Katrín Jakobsdóttir

rahasto on saanut kolmevuotisen rahoituksen Pohjoismaiden ministerineuvoston globalisaatioerästä, Hanne Palmquist ilmoitsee.

Kokeneen johtajan arviointi saa tukea. Elokuva-alan kansainvälisten toimijoiden antama palaute osoittaa, että aloitteelle toivotaan innokkaasti jatkoa. – Meistä on erittäin hienoa olla osa High Five Torontoa. Tällä hetkellä muiden maiden elokuvat kamppailevat selviytymisestään, ja siksi tämä onkin erittäin viisas ja kaukonäköinen aloite, jonka toivottavasti myös muut maat huomaavat, yhdysvaltalaisen IFC Filmsin edustaja Ryan Werner sanoo.

Samaa mieltä on niin ikään yhdysvaltalaisen Kino Lorber -yrityksen johtaja Richard Lorber. – High Five on ollut piristysruiske riippumattomalle art house -elokuvalle Yhdysvalloissa sekä vauhdittanut pohjoismaisten elokuvien kysyntää. Rahoitus saa meidät katsomaan tarkemmin Pohjolasta

tulevia elokuvia. Oikeastaan High Five ei ole pelkkä piristysruiske, vaan kunnon vitamiinikuuri, joka luo terveempää tulevaisuutta kansainvälisille elokuville ja erityisesti pohjoismaisille elokuville Yhdysvalloissa, Lorber kertoo.

Hanne Palmquist painottaa, että High Five on jo nyt tuottanut monia konkreettisia tuloksia.

– Olemme myöntäneet tukea monille erittäin ansioituneille kansainvälisille hakijoille. Elokuva-alan kansainvälisten ja pohjoismaisten toimijoiden reaktiot ovat vakuuttaneet minut siitä, että aloitteemme on todella onnistunut – niin kulttuuri-politiittisesti kuin kaupallisesti, Palmquist arvioi.

High Five -hankkeen merkityksestä pohjoismaisten elokuvien kansainväliselle levitykselle hän toteaa:

– Myyjien arvion mukaan myynti on kasvanut noin 30 prosenttia High Fiven ansiosta. Levittäjä ei koskaan ota levitykseen elokuvaa sillä perusteella, että se saa kansainvälistä levitystukea, joka on 10–20 prosenttia elokuvan lanseeraukseen varatusta budjetista. Tuki saattaa kuitenkin olla ratkaiseva tekijä, joka saa levittäjän ottamaan riskin ja ostamaan elokuvan, jos hän uskoo sillä olevan mahdollisuuksia vaikeillakin markkinoilla, Pohjoismaisen elokuva- ja televisiorahaston johtaja toteaa.

Tämä arvio näyttää pitävän paikkansa – ainakin Aasiassa toimivan levittäjän tapauksessa, missä ministereiden aloite on myös tuottanut toivottua tulosta. – Pohjoismaissa tehdään paljon hyviä elokuvia, mutta koska Taiwanissa ei tunneta hyvin pohjoismaista elokuvaa, markkinointi on aina vaikeaa elokuvien laadukkuudesta huolimatta. Sen vuoksi meidän levittäjien on välillä taloudellisesti

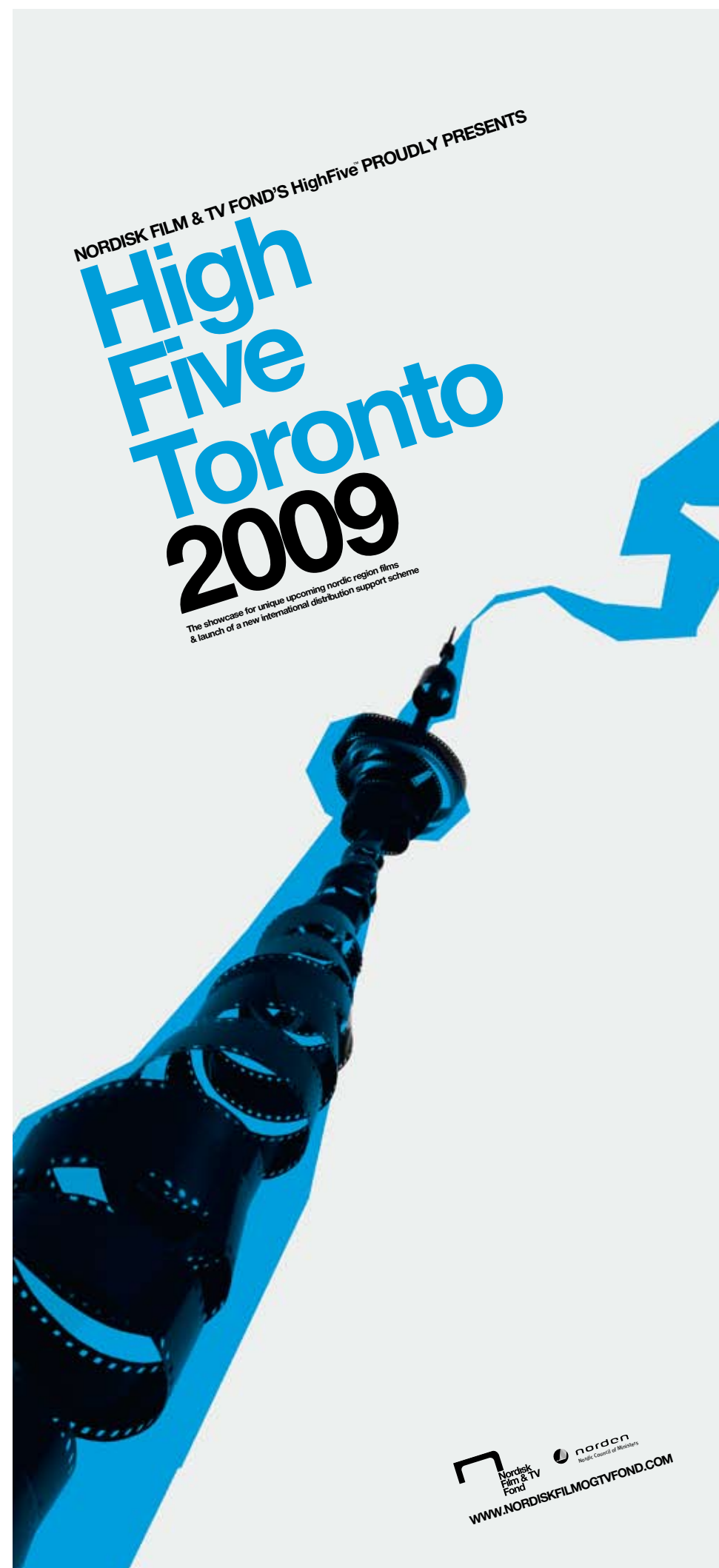
vaikea päättää pohjoismaisten elokuvien hankinnasta, sillä elokuvan lanseerauksen kustannuksia on vaikea kattaa.

– Rahoitus parantaa luonnollisesti tilannetta, koska se antaa meille enemmän liikkumavaraa valmistella markkinoita pohjoismaista elokuvaa varten ja siten luoda paljon paremmat mahdollisuudet elokuvien tuomiseksi myös suuren yleisön nähtäväksi. Teatterielokuvan markkinointi tukee myös televisio-, dvd- ja vod-versioiden levitystä ja siten lisää elokuvan kokonaismyyntiä, kertoo taiwanilaisen Catchplay-yhtiön levittäjä Wayne Chang.

High Five Toronto -hanke oli huomattava osa kulttuuriministerien yhteistä globalisaatiostrategiaa. Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2009 puheenjohtajanaan Islannin kulttuuri- ja yhteistyöministeri Katrín Jakobsdóttir esitteli ylpeänä hankkeen 11. syyskuuta järjestetyillä kansainvälisillä elokuvafestivaaleilla. – High Five Toronto kuuluu Pohjoismaiden kulttuuriministerien yleisstrategiaan, jonka mukaan kulttuuri on erityisen tärkeä – ellei jopa tärkein – yhteinen nimittäjä pohjoismaisessa yhteistyössä.

– Tämän perusteella pohjoismaainen taide ja kulttuuri muovaavat ja markkinoivat osaltaan luovuutta ja laatua pohjoismaisina arvoina globaalissa maailmassa, ministeri toteaa.

Kanadalaiselle Susan Risserille Refnin uusi elokuva oli joka tapauksessa uusi ja erilainen tapa tutustua Pohjoismaiden viikinkimenneisyyteen.

TIETORUUTU

High Five

High Five on Pohjoismaisen elokuva- ja televisiorahaston levitys- ja markkinointialoitteita rahoittava järjestelmä.

High Five Toronto

High Five Toronto 2009 on kansainvälinen elokuvien levitystä tukeva hanke. Atlantin yli ulottuvan hankkeen on käynnistänyt Pohjoismaiden ministerineuvosto ja Pohjoismaainen elokuva- ja televisiorahasto.

Hankkeen tarkoituksena on tukea pohjoismaisten elokuvien teatterilevitystä Pohjoismaiden ulkopuolella. High Five -hanketta rahoitetaan Pohjoismaiden ministerineuvoston globalisaatiovaroista ja Pohjoismaisen elokuva- ja televisiorahaston varoista.

Nordic High Five

Nordic High Five on tukijärjestelmä, josta myönnetään lisätukea pohjoismaisten elokuvien levitykseen Pohjoismaissa. Aloitteen tarkoituksena on muun muassa varmistaa, että pohjoismaisella elokuvayleisöllä on entistä paremmat mahdollisuudet nähdä pohjoismaisia elokuvia ja että pohjoismaainen elokuva saa hyvät lähtökohdat elokuvamarkkinoilla. Nordic High Five on alustavasti kolmevuotinen hanke.

High Five Toronto ja Nordic High Five saivat vuonna 2009 tukea noin 2,5 miljoonaa Norjan kruunua. Lisätietoa on osoitteissa www.norden.org ja www.nordiskfilmogtvfond.com.

Tasa-arvo ja ilmastonmuutos

Árni Páll Árnason

Ilmastonmuutos koettelee etelässä erityisesti naisia ja pohjoisessa taas miehiä. Aasian vuoden 2004 tsunamin kuolonuhreista 70–80 prosenttia oli naisia, ja jään sulaessa arktisilla alueilla metsästäjien perinteinen elinkeino katoaa. Ilmastonmuutos vaikuttaa naisiin ja miehiin eri tavoin. Myös naisten ja miesten vaikutukset ilmastoon ovat erilaisia ja heidän hiilijalanjäljensäkin eroavat toisistaan. Ilmastovuoden 2009 aikana Pohjoismaat pitivät tärkeänä tasa-arvonäkökulman tuomista kansainväliseen ilmastokeskusteluun.

Tavoitteena oli sisällyttää tasa-arvonäkökulma YK:n uuteen ilmastositomukseen. Maailman johtajien aikaansaama sopimus joulukuun 2009 Kööpenhaminan kokouksessa oli kuitenkin monelle pettymys muun muassa siksi, ettei se ole oikeudellisesti sitova. Pohjoismaat saavuttivat siitä huolimatta pienimuotoisen voiton, sillä sopimustekstissä on useita viittauksia sukupuolinäkökulmaan.

– Saimme sisällytettyä sopimukseen sukupuolinäkökulmaa koskevia viittauksia, mikä oli ilahduttava edistysaskel. Pohjoismaat ovat luoneet työlle hyvän perustan, ja näitä pyrkimyksiä jatketaan seuraavalla neuvottelukierroksella, jolta odotetaan entistä parempia tuloksia. Olimme tietenkin toivoneet oikeudellisesti sitovaa sopimusta, sanoo Islannin tasa-arvoministeri Árni Páll Árnason. Islanti toimi Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana vuonna 2009.

Naisten ja miesten vaikutukset erilaisia ilmasto- ja tasa-arvokysymyksiä on tarkasteltava suhteessa toisiinsa useammastakin syystä. Ensinnäkin naiset ja miehet vaikuttavat ilmastoon eri tavoin.

Teollisuusmaissa miehet esimerkiksi autoilevat enemmän kuin naiset ja aiheuttavat siten enemmän hiilidioksidipäästöjä. Naiset puolestaan käyttävät enemmän ympäristöä säästäviä kulkuneuvoja. Arvion mukaan miesten osuus esimerkiksi Ruotsin autoilusta on 75 prosenttia.

Toiseksi ilmastonmuutos vaikuttaa naisiin ja miehiin eri tavoin. Tulvien kaltaisissa ilmastonmuutoksen aiheuttamissa katastrofeissa naisia hukkuu huomattavasti enemmän kuin miehiä, sillä usein he eivät ole oppineet uimaan tai kiipeämään puuhun turvaan.

– London School of Economicsin julkaiseman tutkimuksen mukaan luonnonkatastrofien yhteydessä kuolleiden epätasainen sukupuolijakauma liittyy suoraan naisten taloudellisiin ja sosiaalisiin oikeuksiin, kertoi GenderCC – Women for Climate Justice -verkoston edustaja Rebecca Pearl osallistuessaan pohjoismaiseen keskustelutilaisuuteen YK:n naisten asemaa käsittelevän toimikunnan kokouksen yhteydessä maaliskuussa 2009.

Ilmastonmuutoksella on vaikutuksensa myös miehiin. He saattavat esimerkiksi menettää työnsä ilmastoon liittyvien luonnonkatastrofien yhteydessä. Arktisilla alueilla ilmastonmuutoksen seuraukset ovat ilmeisiä. Ilmastonmuutos vaikuttaa voimakkaasti arktisten alueiden perinteisten metsästysyhteisöjen miehiin. Metsästyskaudet esimerkiksi lyhenevät ja metsästysalueet kutistuvat merijään sulaessa, jolloin jäällä metsästäminen vaikeutuu tai käy mahdottomaksi.

Metsästäjät ovat pudonneet yhteiskunnan huipulta sen pohjalle, sillä heidän taidoilleen on yhä vähemmän tarvetta. Metsästäjät eivät voi enää toimia perheen ainoana elättäjänä. Metsästäjien oloista kertoi Arctic ICCE -hankkeen (Indigenous Climate Change Ethno-

graphics) perustaja Malin Jennings ilmastonmuutosta ja tasa-arvoa käsitelleessä keskustelutilaisuudessa Pohjoismaiden ministerineuvostossa joulukuussa 2009. – Siitä seuraa sosiaalisia ongelmia, hän totesi.

Päättäjätason vinoutunut sukupuolijakauma

Ilmastonmuutos ja sukupuolet vaikuttavat toisiinsa eri tavoin. Sen vuoksi on tärkeää saada ilmastoneuvottelujen päättäjien sukupuolijakaumasta tasa-arvoinen. Tällä hetkellä tilanne on toinen. YK:n kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa valtuuskuntien naispuheenjohtajien osuus on esimerkiksi 15–20 prosenttia. – Kun sekä naiset että miehet osallistuvat päätöksentekoon elinolojensa,

tarpeidensa ja kokemustensa pohjalta, ratkaisut todennäköisemmin ajavat laajemmin väestön eri osien etuja. Näin voidaan saada aikaan ympäristöä säästävää käyttäytymistä niin ihmisten kuin maapallonkin hyvinvoinnin parhaaksi, totesivat Pohjoismaiden tasa-arvoministerit tanskalaisessa Information-lehdessä maaliskuussa 2009 julkaistun artikkelinsa lopuksi.

Tasa-arvonäkökulman sisällyttäminen uuden ilmastopimuksen tekstiin oli Pohjoismaille askel kohti tasa-arvoisempaa ilmastopoliittikkaa. Jää nähtäväksi, johtavatko tulevat ilmastoneuvottelut oikeudellisesti sitovaan sopimukseen. Pohjoismaille tärkeä sukupuolinäkökulma on kuitenkin voimissaan ja jatkaa etenemistään.

Tietoruutu

- Naisilla ja miehillä on hyvin erilaiset hiilijalanjäljet.
- Ilmastonmuutos vaikuttaa naisiin ja miehiin eri tavoin.
- Naiset osallistuvat harvoin ilmastopimusneuvottelujen kaltaisiin päätösprosesseihin.
- Miehet autoilevat huomattavasti enemmän kuin naiset, jotka käyttävät miehiä useammin julkista liikennettä.
- Aasian vuoden 2004 tsunamin kuolonuhreista 70–80 prosenttia oli naisia.
- Naisista 62 prosenttia on valmis maksamaan enemmän ilmastomyönteisistä tuotteista. Miehillä vastaava luku on 54 prosenttia.
- Naisista 81 prosenttia kannattaa ruuan ja kulutushyödykkeiden ilmastomerkintöjä. Miehistä samalla kannalla on vain 67 prosenttia.

Työttömyys kuriin pohjoismaisin ottein

Siv Friðleifsdóttir

Taluskriisin myötä Pohjoismaiden työttömyys ja erityisesti nuorisotyöttömyys on kasvanut, minkä seurauksena osallistavan ja kestävän työelämän luominen Pohjoismaissa on noussut keskeiseksi poliittiseksi aiheeksi. Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä syksyllä 2009 neuvoston parlamentaarikot ilmoittivat ministereille selvin sanakääntein, mitä osallistavan ja kestävän työelämän saavuttamiseksi tulisi tehdä.

– On aivan välttämätöntä löytää sekä lyhyen että pitkän aikavälin ratkaisuja, jotta voisimme välttää kokonaisten sukupolvien altistumista ulkopuolisuudelle, köyhyydelle, rikollisuudelle ja päihteille ja sen myötä suuremmille terveysongelmille ja heikommalle elämänlaadulle muihin samanikäisiin verrattuna. Pohjoismaat voivat tehdä yhteistyötä etsimällä maiden rajat ylittäviä ratkaisuja, ehdottaa Pohjoismaiden neuvoston hyvinvointivaliokunnan islantilainen puheenjohtaja Siv Friðleifsdóttir.

Taluskriisi on vaikuttanut useiden markkina-alueiden kysyntään, tuotantoon ja työllisyyteen. Kaikki Pohjoismaat ovat joutuneet tavalla tai toisella kriisin kurimukseen. Nykyisen hyvinvointimallin vaalimiseksi hallitukset ovat esittäneet kansallisiin lähtökohtiin pohjautuvia lyhyen ja pitkän aikavälin toimia tavoitteena saada työttömyys pysymään mahdollisimman alhaisena, torjua pohjoismaalaisten pitkäaikaistyöttömyyttä ja turvata tarvittava pääoma yrityksille ja yrittäjille.

– Osallistavan ja kestävän työelämän luominen on erittäin tärkeää kaikkien Pohjoismaiden kannalta. Työn takaaminen kaikille on etusijalla Pohjoismaiden hallituksissa. Pohjoismaissa eri poliikanalat ovat sitoutuneet tiiviisti luomaan uusia ja turvaamaan sekä yhteiskunnan

että yksilön kannalta kestäviä työpaikkoja, sanoo Friðleifsdóttir.

Nuorisotyöttömyys on kuitenkin kasvamassa hälyttävästi, ja koko 16–25-vuotiaiden sukupolvi on vaarassa joutua pysyvästi työmarkkinoiden ulkopuolelle. Erityisen suuressa vaarassa ovat toimintarajoitteiset tai maahanmuuttajataustaiset nuoret sekä muut alaryhmät, joilla on vaikeuksia päästä työelämään. Ilmiö huolestuttaa hyvinvointivaliokunnan parlamentaarikkoja.

Kestävän kehityksen mittarit

Kehityksen kääntämiseksi Pohjoismaiden neuvoston parlamentaarikot ovat kehottaneet Pohjoismaiden ministereitä kehittämään kestävän työelämän pohjoismaisia mittareita, joiden avulla voidaan kestävän ympäristön mittarien

Hyvinvointivaliokunta toivoo Pohjoismaiden ministerineuvoston käynnistävän työn kestävän työelämän mittarien kehittämiseksi, jotta työmarkkinapolitiikan ratkaisut voisivat johtaa yhä useamman kansalaisen osallistamiseen ja kehittää yhteiskuntaa kestävämpään suuntaan.

tapaan valvoa ja oikaista yhteiskunta-kehitystä. Mittarit ovat apuväline päätäjille, jotka laativat kansallista kestävän kehityksen politiikkaa ja vastaavat sen seurannasta.

Ympäristön ja kehityksen maailmankomission mukaan kestävä kehitys ”tydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa” (WCED 1987). Kestävä kehitys perustuu tämän vuoksi kolmeen pilariin: taloudellisiin, sosiaalisiin ja ympäristöolosuhteisiin. Kaikki maailman ihmiset tulee ottaa huomioon riittävässä määrin kestävän kehityksen takaamiseksi.

– Meidän on kysyttävä itseltämme: vievätkö Pohjoismaat yksittäin ja yhdessä maailmanlaajuisista kehitystä kestävämpään suuntaan? Onko olemassa perusuhrkia väestön pitkän aikavälin hyvinvoinnille? Pohjoismaiden neuvoston mukaan meidän on kehitettävä yhteisiä tavoitteita kestävän kehityksen määrittämiseksi ja pohjoismaisen hyvinvointimallin mahdollisten uhkien määrittämiseksi, jotta voimme vastata näihin kysymyksiin, sanoo Siv Friðleifsdóttir. Hän toimii Framsóknarflokkurinn-keskustapuolueen edustajana Islannin yleiskäräjillä.

Friðleifsdóttirin mukaan osallistavassa ja kestävässä työelämässä tulee ensinnäkin keskittyä joustavuuteen niin, että työelämään voi osallistua eri elämänvaiheissa ja tarpeiden muuttuessa. Toiseksi tulee järjestää työt niin, etteivät ihmiset sairastu työssäkäynnistä ja varmistaa työpaikan osallistavuus niin, että sairastuneet tai toimintarajoitteen saaneet voivat jatkaa työntekoa mahdollisuuksiensa mukaan.

Pohjoismaiden neuvoston hyvinvointivaliokunta pitää myös tärkeänä erityisesti sosiaali- ja verotusjärjestelmien rajaesteiden torjumista Pohjoismaissa, sillä ne vaikeuttavat opiskelijoiden ja työnhakijoiden liikkuvuutta Pohjoismaiden välillä.

– Pohjoismailla on hyvät mahdollisuudet toimia maailmanlaajuisena edelläkävijänä ihmisten tarpeisiin perustuvien innovatiivisten ratkaisujen kehittämisessä, Siv Friðleifsdóttir toteaa.

Nyt hyvinvointivaliokunta toivoo Pohjoismaiden ministerineuvoston käynnistävän työn kestävän työelämän mittarien kehittämiseksi, jotta työmarkkinapolitiikan ratkaisut voisivat johtaa yhä useamman kansalaisen osallistamiseen ja kehittää yhteiskuntaa kestävämpään suuntaan.

Tietoruutu:

Työttömyys Pohjoismaissa (prosentteina työvoimasta):

- **Islanti: 8,0** (marraskuu 2009)
Nuoret (16–24-vuotiaat): 16,1
(4. vuosineljännes 2009, Islannin tilastokeskus)
- **Norja: 3,2** (lokakuu 2009, Norjan tilastokeskus)
Nuoret (16–24-vuotiaat): 8,9 (marraskuu 2009)
- **Ruotsi: 8,0** (marraskuu 2009)
Nuoret (15–24-vuotiaat): 22,9 (marraskuu 2009, Ruotsin tilastokeskus)
- **Suomi: 8,5** (marraskuu 2009)
Nuoret (15–24-vuotiaat): 21,1 (marraskuu 2009, Tilastokeskus)
- **Tanska: 4,4** (marraskuu 2009)
Nuoret (15–29-vuotiaat): 10,4
(3. vuosineljännes 2009, Tanskan tilastokeskus)

Lisätietoa Pohjoismaiden työelämästä on osoitteessa
www.tyoelamapohjoismaissa.org

Luja optimismi muuttaa luovuuden teräväksi liikeälyksi

Heidän täytyy todistaa päivittäin tekevänsä oikeaa työtä ja olevansa oikeita liikenaisia. Lasitaiteilijat ja horjumatomat optimistit Anne-Liis Leht ja Kristi Ringkjob eivät kuitenkaan valita. Heidän yrityksensä Annkris-Glass on toiminut jo kaksi ja puoli vuotta ja pärjää hyvin taloudellisesti. Tavoitteet ovat vieläkin korkeammalla.

Alku oli hankalaa. Valmistuttuaan Viron taideakatemiasta Leht ja Ringkjob olivat tienhaarassa. Pitäisikö seurata niin monen muun valitsemaa polkua ja jatkaa menestyvän amatööriin uraa? Vai pitäisikö taiteellisia taitoja täydentää liike-elämän osaamisella? Luovan alan ihmiset valitsevat harvoin jälkimmäisen vaihtoehdon.

Leht ja Ringkjob valitsivat jälkimmäisen, kivisemmän tien. Ensimmäinen vuosi oli turhauttava. Leht muistelee aikoja, jolloin hän ja Ringkjob olivat ruokaostoksilla ja kassalle päästyään joutuivat jättämään tavarat siihen, koska heillä ei ollut rahaa maksaa ostoksiaan. Toiminnan alkuvaiheessa tuoreet yritysjohtajat sijoittivat kaikki tulonsa takaisin yritykseen ja hankkivat kalliita laitteita ja materiaaleja. Annkris-Glass pitää kiinni korkeista laatuvaatimuksista ja uniikkiteosten luomiseen kelpaavat ainoastaan huippuluokan raaka-aineet, joita hankitaan enimmäkseen Saksasta.

Yrityksen muutettua Tallinnan luovien alojen yritysautomoon viime syksynä molemmat taiteilijat ovat uppoutuneet liike-elämän salaisuuksiin ja ovat nyt täysinoppineita luovia yrittäjiä. Yrityshautomo tarjoaa studiotyypisiä toimitiloja

yrityksille, jotka henkistä omaisuutta luomalla ja hyödyntämällä tuottavat hyvinvointia ja työpaikkoja. Hautomossa on tilaa 23 yritykselle ja 45–50 työpistettä.

Samantyyppisiä keskuksia löytyy varmasti muualtakin maailmasta, esimerkiksi Pohjoismaista, mutta Tallinnan keskus on ainutlaatuinen. Useimmissa vastavissa laitoksissa luovuus on etusijalla, mutta Tallinnan hautomo on kaupallisesti suuntautunut ja tarjoaa luovien alojen yrittäjille kuten Lehtille ja Ringkjobille mahdollisuuden hankkia lisätietoa liiketoiminnan eri aloista kuten viennistä, myynnistä ja markkinoinnista.

Viron luovan talouden portaalia (Loov Eesti) johtava Eva Leemet, joka neuvoa yrityksiä Tarton uudesta hautomosta käsin, auttoi myös Tallinnan hautomon perustamisessa.

– Tiedon ja kokemusten vaihto on korvaamattoman arvokasta, hän toteaa keskustelun siirtyessä maaliskuussa 2009 järjestettyyn kansainväliseen konferenssiin ja sen tuloksena syntyneisiin uusiin poliittisiin ja hankekohtaisiin verkostoihin. Niiden pääperiaatteena on, että luovilta aloilta edellytetään synergiaa tehokkaan toiminnan varmistamiseksi kansainvälisillä markkinoilla.

Konferenssin järjesti Pohjoismaiden ministerineuvoston Viron-toimisto yhteistyössä muun muassa Viron kulttuuriministeriön ja KreaNordin kanssa. KreaNord on Pohjoismaiden luoville aloille suunnattu yhteinen kehitys- ja politiikkaohjelma.

Selvityshankkeesta hautomoksi

– Pohjoismaiden ministerineuvostolta saadun tuen ansiosta pystyimme käyttämään puolitoista vuotta strategiatyöhön, kertoo Tarton luovien alojen keskuksen hallituksen jäsen Raul Oreškin.

Selvityksistä on käynyt ilmi, että useimpien Tarton taiteilijoiden työ on projektiluontoista, minkä takia heillä ei ole minkäänlaista työsuhdeturvaa omalla alallaan. Heillä ei usein ole edes perustietoja yrityksen perustamisesta ja sen hoitamisesta. Suurin osa töistä myydään epävirallisten kanavien kautta, jolloin valtio ei saa verotuloja eivätkä taiteilijat ole oikeutettuja sosiaaliturvaan kuten terveydenhuoltoon ja eläkkeeseen. Hautomon yhteyteen viime keväänä perustettu luovien alojen keskus selvittelee näitä kysymyksiä.

Baltian maiden luovien alojen kehittämiseen aktiivisesti osallistuvat henkilöt korostavat, kuinka tärkeää on vaihtaa kokemuksia ja ylläpitää yhteyksiä pohjoismaisiin kollegoihin. Pohjoismaiden ministerineuvosto tuki vuonna 2009 virolaisten virkamiesten ja asiantuntijoiden opintomatkoja Islantiin ja Färsaarille. Lokakuussa 2009 järjestetty elokuvateollisuuden tapahtuma The Riga Meetings Film Industry Forum sai puolestaan tukea Pohjoismaiden ja Baltian maiden elinkeinoalan liikkuvuusohjelmasta.

Foorumiin kokoontui kolmekymmentä elokuva-alan ammattilaista Pohjoismaista ja Baltian maista verkostoitumaan, keskustelemaan hankkeista, vaihtamaan kokemuksia parhaista käytänteistä ja ongelmista sekä kehittämään uusia kumppanuusmalleja.

Seuraava askel?

Viron kulttuuriministeriön kehitysosaston päällikkö Ragnar Siil uskoo, että Baltian maat ja EU tarjoavat paljon mahdollisuuksia kumppanuuksien solmimiseen Pohjoismaiden kanssa:
– Viro ja Pohjoismaat ovat pieniä maita maailman kartalla, joten kilpailukykyimme riippuu suuresti kumppanuuksista.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden elinkeinoalan liikkuvuusohjelmasta saadun tuen avulla Tarton luovien alojen keskuksen asiantuntijat voivat tutustua suomalais- ja norjalaisten kollegoidensa työhön ja järjestää seminaarin Turusta, Tampereelta, Bergenistä, Uppsalasta, Riiasta ja Klaipedasta tuleville kumppaneilleen. Seminaarin toivotaan johtavan Pohjoismaista ja Baltian maista tulevien luovien yritysten verkoston perustamiseen.

Annkris-Glass valmistautuu myös tulevaisuuteen – Leht ja Ringjob suunnittelevat jo vuotta 2011, jolloin on tarkoitus kehittää luovaa toimintaa ja valloittaa Pohjoismaiden markkinat.

Tietoruutu

Virossa luoviksi aloiksi määritellään arkkitehtuuri, audiovisuaaliset tuotteet, muotoilu, esittävät taiteet, tietotekniikka, julkaisutoiminta, kulttuuriperintö, taide, musiikki ja mainonta.

Luovat alat voivat saada rahoitusta Pohjoismaiden ja Baltian maiden elinkeinoalan [www.norden.lv], julkishallinnon [www.norden.ee] ja kulttuurialan [www.kknord.org] liikkuvuusohjelmista.

KreaNord [www.kreanord.org] on monialainen pohjoismainen aloite, joka kokoa yhteensä Pohjoismaiden luovien alojen yritys- ja kulttuuritoimijoiden kokemuksia, osaamista ja visioita.

Pohjoismaisia mausteita globaalissa ilmastotyössä

Andreas Carlgren

Kööpenhaminassa joulukuussa 2009 järjestettyä suurta YK:n COP15-ilmastokokousta pidettiin kaikkien aikojen tärkeimpänä kansainvälisenä kokouksena. Pohjoismailla oli kokouksessa keskeinen asema, sillä Tanska toimi kokouksen isäntänä ja Ruotsi EU:n puheenjohtajana. Pohjoismaat kantoivat myös yhteisen kortensa kekoon ilmastotyön oikeaan suuntaan sysäämiseksi esimerkiksi pohjoismaisen COP15-ryhmän kautta.

Kööpenhaminan Bella Center -konferenssikeskuksessa käytyjen kiivaiden neuvottelujen tuloksena syntynyt asiakirja oli kuitenkin pettymys monelle. Etukäteen toivottiin kunnianhimoista ja juridisesti sitovaa sopimusta.

Pohjoismaiden ministerineuvoston asettaman asiantuntijaryhmän tavoitteena oli edistää hyvän tuloksen saavuttamista Kööpenhaminassa. Pohjoismainen ryhmä laati analyyseja ja järjesti kansainvälisille neuvottelijaosapuolille kokouksia, joilla pyrittiin luomaan neuvottelijoiden välille parempaa ymmärrystä.

– COP15-ryhmän järjestämät kokoukset olivat hyödyllisiä ja hyvin ajoitettuja, ja ne ovat varmasti edistäneet ilmastotyön vaiheiden ymmärtämistä osallistujien keskuudessa, toteaa OECD:n ilmastotoanalyttikko Jane Ellis, joka osallistui

ryhmän järjestämään ilmastoseminaariin Bangkokissa.

COP15-ryhmän puheenjohtaja, Ruotsin ympäristöministeriön virkamies Olle Björk on kaiken kaikkiaan tyytyväinen ryhmän toimintaan.

– Ryhmä onnistui kauttaaltaan vaikuttamaan myönteisesti neuvotteluihin, vaikkakin sopimuksesta ei tullut niin hyvää kuin Pohjoismaat ja EU olivat toivoneet. Syynä oli se, että Yhdysvallat ja Kiina eivät pystyneet eivätkä halunneet mennä tarpeeksi pitkälle. Lisäksi koko kysymys on erittäin monimutkainen, Björk toteaa.

Ruotsin ympäristöministeri Andreas Carlgren painottaa, että tulevaisuuden kannalta tärkeintä on tarttua toimeen heti.

– Meidän täytyy aloittaa neuvottelut heti ja ryhtyä toimiin, jotta kahden asteen tavoite saavutetaan. Keinoja on kaksi. Ensimmäinen on käynnistää prosesseja, jotka mahdollistavat juridisesti sitovan sopimuksen syntymisen COP16-kokouksessa Meksikossa. Toinen keino on joututtaa vähähiilidioksidista taloutta (low carbon economy) edistävää muutostyötä maailmassa, Carlgren sanoo ja korostaa sitä, että Pohjoismaat voisivat toimia prosessissa vauhdittajina.

Ruotsalainen parlamentaarikko, Pohjoismaiden neuvoston ympäristö- ja luonnonvaravaliokunnan puheenjohtaja

Ann-Kristine Johansson oli pettynyt COP15-kokouksen tulokseen. – Emme kuitenkaan voi lamautua, vaan tarvitsemme uusia aloitteita ja uusia ponnistuksia, jotta COP16 saadaan onnistumaan. Maailma tarvitsee globaalin Marshall-suunnitelman välittömästi. Vuosittain tarvitaan todennäköisesti satojen miljardien dollarien investointeja, Johansson sanoo.

Ilmastohankkeet kehitysmaissa

Yksi ilmastokokouksen kiistakapuloista oli teollisuusmaiden rahoitusosuus köyhempien maiden ilmastotyöstä. Kööpenhaminan sopimus sisältää useitakin tähän liittyviä summia ja vuosilukuja, mutta monet pitävät niitä riittämättöminä.

Pohjoismaat näyttivät kuitenkin ennen ilmastokokousta esimerkkiä ja todistivat, että yhteistyön avulla maat voivat päästä sopimukseen alhaisen tulotason maiden ympäristösijoituksista. Sääntömuutoksen myötä Pohjoismainen kehitysrahasto (NDF) voi rahoittaa vihreitä hankkeita suoraan.

Vuoden 2009 lopussa NDF oli myöntänyt lähes 18 miljoonaa euroa Afrikassa ja

Aasiassa toteutettaviin ympäristöhankkeisiin. Rahoitusta on käytetty muun muassa aurinkopaneelien ja vesipumppujen hankintaan Ugandassa, energia-hankkeisiin Laosissa, Vietnamsissa ja Kambodžassa sekä aurinkokäyttöisten vedenlämmittimien markkinoiden luomiseen Ruandassa. – On hienoa, että olemme voineet aloittaa ilmastotyön maailman köyhimmissä maissa, NDF:n toimitusjohtaja Helge Semb toteaa.

Pohjoismaiden yhteistyöministerit tekivät päätöksen NDF:n toiminnan jatkamisesta keväällä 2009, vaikka Pohjoismaiden kehitysyhteistyöministerit olivat suositelleet kehitysrahaston lakkauttamista muutama vuosi aiemmin. Pohjoismaiden ympäristöministerien ja Pohjoismaiden neuvoston painostuksen tuloksena yhteistyöministerit päättivät kuitenkin jatkaa rahaston toimintaa. Pohjoismaiden neuvoston johtaja Jan-Erik Enestam piti kehitysrahaston uutta toimeksiantoa työvoittona Pohjoismaiden parlamentaarille yhteistyölle. – Ilman Pohjoismaiden neuvoston painostusta lopputulos olisi takuulla ollut toinen, Enestam totesi.

Pohjoismainen ilmastopäivä

Pohjoismaiden ministerineuvosto järjesti ilmastokokouksen lähtölaukauksena Pohjolan kouluille Pohjoismaisen ilmastopäivän. Sen tavoitteena oli edistää opettajien pohjoismaista yhteistyötä ja erityisesti parantaa oppilaiden ilmastotietoutta.

Ilmastopäivää vietettiin 11. marraskuuta 2009, jolloin ministerineuvosto käynnisti laajan tekstiviestitse käydyin ilmastokampanjan. Oppilaat kilpailivat luovimmasta tavasta kuvata paikallisia ilmasto-ongelmia äänen, tekstin tai kuvan keinoin. Lisäksi oppilaat osallistuivat yleistietoja testaavaan kilpailuun, jossa ilmastoon liittyviin kysymyksiin vastattiin tekstiviestillä.

Lähes 4 000 oppilasta 150 pohjoismaisesta koulusta osallistui itse ilmastopäivään, ja tähän mennessä hankkeen verkkosivuille (www.klimanorden.org) on Pohjois-maista ja Baltian maista ladattu viitisensataa ilmasto-opetukseen liittyvää ehdotusta tai muuta palautetta.

– Nuoret ovat tulevaisuuden toimijoita ja päättäjiä, ja sen vuoksi heidät pitää saada mukaan ilmastokeskusteluun, opetusministeri Henna Virkkunen totesi.

Ministerineuvosto on tehnyt tiivistä yhteistyötä Pohjoismaiden viranomaisten kanssa ilmastopäivän parissa, ja tapahtuman jälkeen tehty tutkimus osoittaa virkamiesten olevan erittäin tyytyväisiä. – Kilpailun toteutustapa oli juuri sopiva oppilaille, ja pohjoismainen ulottuvuus tuli hyvin esille. Koulut saivat myös paljon tukea muun muassa yliopistojen tutkijoilta ja Maailman luonnonsäätiöltä, ja Pohjoismaiden ministerineuvosto ansaitseekin suuret kiitokset ilmastopäivän järjestämisestä, opetusneuvos Lea Houtsonen totesi.

Pohjoismainen ilmastopäivä on tarkoitus järjestää myös tulevina vuosina.

Tietoa COP15-ryhmästä:

- Pohjoismainen COP15-ryhmä aloitti työnsä vuonna 2008.
- Ryhmä koostuu kaikkien Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden ilmastoasiantuntijoista.
- Pohjoismaiden ympäristöministereiden asettama ryhmä jatkaa toimintaansa vuoden 2011 kevättalveen saakka.
- Ryhmä oli Kööpenhaminan COP15-kokoukseen mennessä laatinut 10 tutkimusta ja järjestänyt 31 kokousta ja seminaaria.

Tietoa Pohjoismaisesta kehitysrahastosta (NDF):

- NDF on Pohjoismaiden kehitysyhteistyöelin.
- NDF on myöntänyt pehmeitä luottoja kehitysmaalle vuodesta 1989.
- Vuodesta 2009 alkaen kehitysrahasto on myöntänyt ilmastohankkeisiin lahjamuotoista rahoitusta.
- Hankkeille voidaan myöntää 500 000–4 000 000 euroa.
- NDF myöntää varoja 27:lle Afrikan, Aasian ja Latinalaisen Amerikan maalle.
- Tähän mennessä rahoitusta on myönnetty Laosissa, Vietnamsissa, Kambodžassa, Ugandassa, Ruandassa ja Beninissä toteutetuille hankkeille.
- NDF oli vuoden 2009 loppuun mennessä myöntänyt eri ilmastohankkeille yhteensä lähes 18 miljoonaa euroa.
- NDF on myöntänyt varoja myös pienten hankkeiden toteuttamista varten perustetulle Nordic Climate Facility -yhteistyöhankkeelle, jota NDF hallinnoi yhdessä Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCOn kanssa.

Nykyaikaisen pohjoismaisen yhteistyön uusia näkymiä

Pohjoismaisen yhteistyön historiassa koettiin huomattava merkkipäivä 9. helmikuuta 2009. Viiden maan ulkoministerit saivat silloin käteensä Pohjoismaiden ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön tulevaisuutta hahmottelevan Stoltenbergin raportin. Raportti käynnisti vilkkaan keskustelun nykyaikaisen pohjoismaisen yhteistyön uusista näköaloista.

Thorvald Stoltenbergin 13 hyvin konkreettista ehdotusta pohjoismaisen yhteistyön kehittämiseksi saivat enimmäkseen innostuneen vastaanoton Pohjoismaiden parlamentaarikoilta ja hallitusten jäseniltä.

Ehdotukset käsittelevät pääasiassa Pohjoismaiden hallitusten välistä yhteistyötä kaikkia Pohjoismaita koskevissa kysymyksissä. Stoltenberg itse toteaa Pohjoismaiden ministerineuvoston vuosikirjassa *En for alle, alle for én – Nytt nordisk forsvarssamarbeid?* (Yksi kaikkien, kaikki yhden puolesta – uutta pohjoismaista puolustusyhteistyötä?):

– Ulko- ja turvallisuuspolitiikan liittäminen kiinteäksi osaksi pohjoismaista yhteistyötä lisää yhteistyön merkitystä Pohjolan ja sen lähialueiden välisissä suhteissa. Uuden pohjoismaisen yhteistyön tavoitteena ei ole pelkästään vahvistaa Pohjolaa, vaan tarkastella myös Pohjoismaiden mahdollista panosta kansainvälisissä yhteyksissä.

– Pohjoismaiden ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö on aiempaa konkreettisempaa ja moniulotteisempaa, totesi Norjan ulkoministeri Jonas Gahr Støre Pohjoismaiden neuvoston istunnossa lokakuussa 2009. Lisäksi Støre totesi, että Stoltenbergin raportti on nostanut keskustelun pohjoismaisesta yhteistyöstä aivan uudelle tasolle.

Kaikki Pohjoismaat ovat sitä mieltä, että Stoltenbergin raporttiin sisältyvät ehdotukset kannattaa sisällyttää yhteistyöhön. Prosessi on jo käynnistynyt, mistä konkreettisena esimerkkinä voidaan mainita Kabulissa toteutetut yhteiset turvallisuusmateriaalihankinnat.

Mitä mieltä Pohjoismaiden neuvoston parlamentaarikot ovat raportista?

Johan Linander, Centerpartiet (c), Ruotsin valtiopäivien ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston jäsen

Mielestäni Stoltenbergin raportti on tärkeä osa pohjoismaisen yhteistyön uudistamista. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka ovat olleet liian kauan pohjoismaisen yhteistyön ulkopuolella ja pohjoismaista luottamustehtävää hoitavina meidän on aika ymmärtää yhteistoiminnan tarve myös tällä alalla Pohjolan äänen vahvistamiseksi muualla maailmassa. Pohjolassa on viisi pientä maata eikä kukaan meistä pysty yksin nousemaan vahvaksi maailmanlaajuisesti toimijaksi. Jos sen sijaan yhdistämme voimamme, Pohjoismaat voivat olla varteenotettava tekijä.

Mielestäni kaikki Stoltenbergin raportin ehdotukset voidaan periaatteessa panna täytäntöön. Jotkut niistä ovat toteutettavissa nopeastikin ja toiset taas ovat pitemmän aikavälin tavoitteita. Tärkeintä on varmistaa, että Pohjoismaiden pää- ja ulkoministerit vievät ehdotuksia eteenpäin, jottei raportti jää pelkästään hyllyn täytteeksi.

Sigríður Ingibjörg Ingadóttir, Samfylkingin (A), Islannin yleiskäräjien ja Pohjoismaiden neuvoston hyvinvointivaliokunnan jäsen

Pohjoismaiden vahvuutena muuhun maailman nähden on se, että olemme pieniä valtioita, jotka voivat toimia välittäjinä kansainvälisissä neuvotteluissa ja jopa vaikeissa poliittisissa konflikteissa. Saamamme arvostus perustuu siihen, että Pohjoismaat hakevat vahvuutta vakaista demokraattisista prosesseista ja ihmisoikeuksien puolustamisesta. Pohjoismaiden nauttimaa arvontoa onkin syytä vaalia. Stoltenbergin raportti on hyvin kunnianhimoinen ja tulevaisuuteen tähtäävä. Kaavailtu yhteistyö on tärkeää siinäkin mielessä, että meidän on huolehdittava ympäristöä, taloutta ja turvallisuuspolitiikkaa koskevista eduistamme Itämerellä sekä pohjoisilla ja arktisilla merialueilla. Samalla meidän on vahvistettava asemaamme rauhaa rakentavina demokratioina, joiden tunnusmerkinä on ihmisoikeuksien puolustaminen. Muita tärkeitä voimavaroja ovat tutkimus ja innovatiivinen muotoilu.

Per-Kristian Foss, Høyre (H), Norjan suurkäräjien ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston jäsen

Suhtaudun erittäin myönteisesti Stoltenbergin raportin ehdotuksiin ja siihen, että Pohjoismaiden neuvostossa keskustellaan myös ulkopoliitikasta. Joitakin raportin kohtia on jo alettu toteuttaa, kun taas toiset ovat ennemmin pitkän aikavälin tavoitteita ja vaativat lujempaa poliittista tahtoa toteutuakseen. Puolustusvoimien komentajat ovat käynnistäneet Pohjoismaiden välillä jo useita konkreettisia toimia, joiden avulla selvitetään toimintojen yhteen sovittamisesta saatavaa hyötyä.

On tärkeää, että Pohjoismaiden neuvosto vauhdittaa Pohjois-Atlantin sekä arktisten alueiden ympäristö- ja turvallisuusvalvonnan parantamista ja yhtenäistämistä koskevien ehdotusten toteuttamista. Mielestäni myös idea Pohjoismaiden yhteisistä suurlähetystöistä on hyvä.

Christina Gestrin, ruotsalainen kansanpuolue (rkp), eduskunnan ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston jäsen

Turvallisuuskysymykset ovat moniulotteisia ja mielestäni oli hyvä, että Stoltenberg otti raportissaan esille sotilaallisen yhteistyön ja puolustusnäkökulman lisäksi myös muita asioita. Stoltenberg huomautti, että maailman huomio kohdistuu yhä suuremmassa määrin arktisiin alueisiin ja että pohjoismainen yhteistyö näillä alueilla on luontevaa. Tärkeitä kysymyksiä ovat myös ympäristöyhteistyön vahvistaminen, mahdollisiin ympäristökatastrofeihin varustautuminen ja ennen kaikkea niiden ennaltaehkäisy.

Pohjoismaiden on myös tärkeää toimia aktiivisesti erilaisten uhkien kuten rajojen yli tapahtuvan aseiden, huumausaineiden ja ihmisten salakuljetuksen torjumiseksi. Ihmiskauppa ja muut ihmisoikeusrikkomukset ovat vakavia turvallisuusuhkia, joihin on kiinnitettävä enemmän huomiota ja joita on torjuttava yhteisvoimin.

Niels Sindal, Socialdemokraterne (S), Tanskan kansankäräjien ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston jäsen

Haluaisin nostaa esille kolme pääkohtaa Stoltenbergin raportin kolmestatoista ehdotuksesta: puolustuspoliittisen yhteistyön vahvistaminen, arktisen yhteistyön tiivistäminen ja diplomaattisen yhteistyön lisääminen.

Mielestäni pohjoismaista yhteistyötä on jatkossa tiivistettävä myös sellaisilla alueilla, joita ei ole aiemmin haluttu sisällyttää yhteistyöhön. Pohjois-Atlantin erikoinen geopolittinen tilanne, Itämeri-yhteistyö ja maailma monine polttopisteineen ovat hyvä syy tehostaa ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä Pohjolassa niin poliittisella kuin käytännön tasollakin. On siis mielenkiintoista nähdä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan ja mihin suuntaan Pohjoismaiden ministerineuvosto ja Pohjoismaiden neuvosto kehittävät yhteistyötä.

Thorvald Stoltenbergin 13 ehdotusta:

- 1) Sotilaallinen ja siviilikriisinhallintayksikkö
- 2) Islannin ilmavalvonta
- 3) Pohjoismainen merivalvontajärjestelmä
- 4) Meritoimintayksikkö
- 5) Satelliittivalvontajärjestelmä
- 6) Pohjoismainen arktinen yhteistyö
- 7) Tietoverkkohyökkäysten torjunnan osaamisverkosto
- 8) Pohjoismainen katastrofiryksikkö
- 9) Sotarikosten tutkintayksikkö
- 10) Diplomaattinen yhteistyö
- 11) Sotilaallinen yhteistyö
- 12) Amfibioyksikkö
- 13) Solidaarisuusjulistus

Pohjois-Atlantin ympäristön suojelu

Svandís Svavarsdóttir

Suuri öljyvahinko olisi tuhoisa Pohjois-Atlantin luonnon monimuotoisuudelle ja haavoittuville merialueille. Tästä syystä Islanti on tehnyt aloitteen ja kutsunut pohjoismaiset naapurinsa avuksi laatimaan riskikarttaa, joka kattaa Islannin, Grönlannin, Norjan ja Färsaarten aluevesiin kuuluvat laajat koskemattomat alueet.

Arktisten alueiden jään sulaminen merkitsee uusien laivareittien avautumista Pohjois-Atlantille. Laivat pääsevät liikennöimään reittejä, jotka vielä muutama vuosi sitten eivät tulleet kysymykseenkään. Alueiden liikenne on lisääntymässä, mikä puolestaan lisää ympäristölle haitallisten onnettomuuksien ja tuhoisien öljyvahinkojen todennäköisyyttä ja siten myös tarvetta valvontaan ja entistä parempaan toimintavalmiuteen.

Katastrofivalmius

– Maailman muuttuessa meidän täytyy varautua ilmastonmuutoksesta johtuviin uhkiiin. Riskikartta on tärkeä osa tätä valmiutta, Islannin ympäristöministeri Svandís Svavarsdóttir toteaa Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamasta hankkeesta.

Islanti sijaitsee keskellä Pohjois-Atlantia ja on erittäin riippuvainen kalastuksesta. Islannin hallitus kutsui Grönlannin, Färsaaret ja Norjan apuun kokoamaan tietoa haavoittuvista merialueista, jotka ulottuvat Grönlannin eteläosasta Pohjoisnavalle sekä Grönlannin itärannikolta

Länsi-Norjaan. Valmiin kartan avulla tunnistetaan mahdolliset merialueiden ympäristökatastrofit ja voidaan valmistautua tarvittaviin varotoimiin.

– Ensinnäkin kartta kattaa muun muassa luonnon, haavoittuvat ja tärkeät alueet, kasviston ja eläimistön, Svavarsdóttir sanoo.

– Toisekseen se kattaa saasteisiin, merenkulkuun, offshore-toimintaan, haaksirikkoihin ja valumiin liittyvät mahdolliset riskit. Lisäksi sen avulla voidaan arvioida mahdollisia toimia – kuka ryhtyy toimenpiteisiin ja miten?

Pohjoismaiden vastuu

Svavarsdóttir korostaa, että Pohjois-Atlantti on osa Pohjolaa ja että Pohjoismailla on parhaimmat edellytykset ymmärtää arktisten alueiden ongelmia ja vastata katastrofeihin. Tästä syystä riskikartta sisältyy Pohjoismaiden ministerineuvoston ympäristöyhteistyön ohjelmaan.

Riskikartta valmistuu vuoden 2010 loppupuolella, ja se julkaistaan myös internetissä. Riskikartan ensisijaisia kohde-ryhmiä ovat poliitikot, rannikkovartiosto ja muut katastrofitilanteissa vastuulliset tahot, mutta se on saatavana myös suuralle yleisölle. Se saattaa olla mielenkiintoinen etenkin lintu- ja valasharrastajille.

– Riskikartta auttaa meitä vastaamaan mahdollisiin uhkiin, ja sen avulla haavoittuvimpien alueiden riskejä voidaan minimoida tai toivottavasti ehkäistä kokonaan, Islannin rannikkovartioston komentava upseeri Ásgrímur L. Ásgrímsson toteaa.

Islannin rannikkovartiosto aloitti uusien työvälineiden hankinnan heti, kun parannusten tarve saasteiden valvonnassa, keräämisessä ja puhdistamisessa kävi ilmi. Tänä vuonna saadaan uusi monitoimialus, jossa on varustus saasteiden havaitsemiseksi, pysäyttämiseksi ja puhdistamiseksi sekä varastosäiliö saastuneelle merivedelle.

Riskikartasta tulee erittäin hyödyllinen työkalu rannikkovartioston työssä.

– Riskikartta auttaa meitä vastaamaan mahdollisiin uhkiin, ja sen avulla haavoittuvimpien alueiden riskejä voidaan minimoida tai toivottavasti ehkäistä kokonaan, Islannin rannikkovartioston komentava upseeri Ásgrímur L. Ásgrímsson toteaa. – Se helpottaa myös toimien suunnittelussa ja koordinoimisissa ja auttaa meitä hyödyntämään lento- ja merikalustoamme parhaalla mahdollisella tavalla. Tämä puolestaan parantaa kaluston kannattavuutta verrattuna riskikarttaa tai muita vastaavia työvälineitä edeltäneeseen aikaan.

Toivon mukaan Islannin rannikkovartioston ei tarvitse koskaan käyttää uutta kalustoaan saasteiden tai öljyvahingon pysäyttämiseksi. Riskikartta kuitenkin tarkoittaa, että Pohjolalla on entistä paremmat valmiudet suojella arvokasta Pohjois-Atlanttia.

Tietoa Pohjoismaiden ministerineuvostosta ja Pohjoismaiden neuvostosta

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Pohjoismaiden ministerineuvosto on Pohjoismaiden hallitusten välinen yhteistyöelin. Epävirallisella neuvonpidolla ja keskinäisellä tiedonvaiholla on myös merkittävä asema.

Ministerineuvoston tehtävänä on vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä, korostaa pohjoismaista identiteettiä ja edistää Pohjoismaiden etuja ympäröivässä maailmassa. Valtioiden välisessä yhteistyössä päätökset tehdään yksimielisyysperiaatteella.

Pohjoismaiden ministerineuvostossa työtä tehdään alakohtaisissa ministerineuvostoissa. Hallitusten välisillä yhteistyöaloilla on kullakin oma ministerineuvostonsa. Ylin vastuu Pohjoismaiden ministerineuvostosta on pääministeriellä. Vastuu on jaettu pohjoismaisille yhteistyöministeriille ja heidän sijaiselleen pohjoismaiselle yhteistyökomitealle. Ministerineuvostojen työtä tukevat virkamieskomiteat, jotka yhdessä ministerineuvoston sihteeristön kanssa valmistelevat päätöksiä.

Pohjoismaiden ministerineuvosto koostuu seuraavista ministerineuvostoista:

- Talous- ja rahapolitiikka
- Sosiaali- ja terveyspolitiikka
- Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka
- Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiat
- Ympäristö
- Tasa-arvo
- Kulttuuri
- Oikeusyhteistyö
- Koulutus ja tutkimus
- Työelämä
- Yhteistyöministerit

Pohjoismaiden neuvosto

Pohjoismaiden neuvosto on Pohjoismaiden parlamentaarikoiden ja hallitusten välinen poliittinen yhteistyöfoorumi. Pohjoismaiden neuvosto järjestää vuosittain yleisistunnon, jossa parlamentaarikot ja Pohjoismaiden ministerit kohtaavat. Muina aikoina neuvoston työtä tehdään viidessä valiokunnassa ja puheenjohtajistossa.

Pohjoismaiden neuvosto tekee aloitteita ja keskustelee poliittisista kysymyksistä. Neuvosto ehdottaa, mihin suuntaan pohjoismaista yhteistyötä pitäisi viedä ja valvoo, että Pohjoismaiden hallitukset noudattavat tehtyjä päätöksiä. Pohjoismaiden neuvoston työ käsittää politiikan monia eri aloja kuten ympäristö, sosiaali- ja terveyskysymykset, kulttuuri, lapset ja nuoret, elinkeinoelämä, tasa-arvo, oikeusyhteistyöhön liittyvät kysymykset, kansainvälinen yhteistyö ja hyvinvointi.

www.norden.org

norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto
Pohjoismaiden neuvosto

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
www.norden.org